

AKVIZICE

Doplňování neperiodické
literatury

Cíl a předmět akvizice

Akvizice se zabývá

- získáváním tištěných a jiných analogových dokumentů (nákupem, výměnou, darem nebo povinným výtiskem)
- a předplatným nebo nákupem elektronických informačních zdrojů *

* <http://www.ifla.org/en/about-the-acquisition-collection-development-section>

- Základním cílem akvizice je výběr a získání kvalitních dokumentů podle základních kritérií profilování fondů dané knihovny.
- Předmětem akvizice je informace materializovaná v publikovaném dokumentu.

Význam akvizice

- místo akvizice v knihovnickém systému
- vliv na služby knihovny
- základní složky akvizičního procesu

Viz kurz Základy akvizice <http://dlk.cuni.cz/>

Akvizice neperiodické literatury

Definice neperiodického dokumentu

Publikace vydaná jako ukončený celek, zpravidla najednou, popř. též postupně, po jednotlivých částech, přičemž počet částí a lhůta dokončení celku jsou obvykle určeny předem.

Terminologická databáze [TDKIV](#);

Aspekty akviziční práce

- Profilování fondu
- Kritéria výběru
- Informační prameny akvizice
- Typy doplňovaných dokumentů
- Způsoby akvizice
- Akviziční evidence
- Specifika práce akvizitéra

Nové sociálně politické a demografické jevy

- Politická a ekonomická migrace obyvatelstva
- Knihovny musí reagovat na novou situaci doplňováním svých fondů literaturou v jazycích přistěhovaleckých menšin

Kritéria výběru

- Základním kritériem výběru jsou poslání a funkce instituce a její strategie budování fondů

Například NK ČR získává především dokumenty pro vědeckou práci a je zaměřena na *obory společenských a přírodních věd, kulturu a umění*.

Tvorba fondů NK ČR probíhá s použitím metody *konspektu*

Konkrétní aplikace konspektu na fondy NK: <http://konspekt.nkp.cz>

Kritéria výběru

- Dalším kritériem výběru je *jazyk*. Z tohoto pohledu lze rozlišit tři skupiny jazyků dle předpokládaných znalostí uživatelů dané knihovny:

A. obecně známé nebo studované jazyky: slovenština, angličtina

B. obecně dostupné nebo v menší míře studované jazyky: němčina, polština, francouzština, španělština, italština, ruština

C. málo známé jazyky: ostatní včetně orientálních

Kritéria výběru

- Pomocnými kritérii mohou být *teritorium* nebo *instituce*, která vydala nebo přispěla k vydání publikace.
- *fyzický formát*
- *cena a rozpočtové možnosti*

Informační prameny akvizice

- souhrn informací získávaných na knižních veletrzích <http://www.buchmesse.de/en/fbf/>
- nakladatelský katalog s anotacemi
- služby, které informují o chystané produkci
- informace dostupné v prostředí WWW
<http://www.booksinprint.com/>
- národní bibliografie <http://www.nkp.cz/>

Typy doplňovaných dokumentů

- Především jsou doplňovány dokumenty na fyzických nosičích, převážně pak jde o klasické tištěné dokumenty
- Druhou velkou skupinu co do objemu vynakládaných finančních prostředků tvoří publikace na elektronických nosičích nebo elektronické informační zdroje on-line
- Ostatní typy informačních nosičů; zejména jde o mikrodokumenty, zvukové nebo audiovizuální dokumenty

Způsoby získávání dokumentů

- povinný výtisk
- nákup
- výměna publikací (vnitrostátní a mezinárodní)
- dary

Povinný výtisk

Zákonná povinnost, která stanovuje vydavatelům bezplatně a na vlastní náklad odevzdat určeným institucím (příjemcům povinného výtisku) stanovený počet exemplářů z každého vydání neperiodické publikace, a to do 30 dnů ode dne vydání.

Povinný výtisk

Zákon ze dne 8.2.1995 o neperiodických publikacích č. 37/95 Sb.

(<http://www.nkp.cz/sluzby/sluzby-pro/povinne-vytisky/zakonpv-neper>)

- nevztahuje se na určité typy publikací, které byly součástí zákona před rokem 1995 (audiovizuální díla, propagační materiály apod.).
- Stanovený počet povinných výtisků publikací (5) a příjemců
- Nabídková povinnost - vyhláška č.156/2003 Sb. ze dne 15. května 2003)

Příjemci

- 2 p.v. – Národní knihovna ČR
- 1 p.v. - Moravská zemská knihovna v Brně
- 1 p.v. - Vědecká knihovna v Olomouci
- 1 regionální p.v. - místně příslušná krajská knihovna podle sídla vydavatele

Nákup české literatury

- nákup od dodavatelů
- nákup v kamenných a případně elektronických knihkupectvích
- nákup v antikvariátech
- nákup na knižních veletrzích

Nákup zahraniční literatury

- nákup od českých dodavatelů
- nákup od zahraničních nakladatelů/dodavatelů
- nákup na mezinárodních veletrzích
- nákup v knihkupectvích/antikvariátech

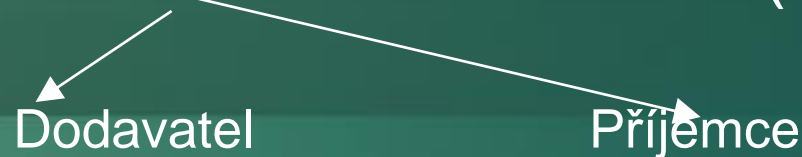
Hlavní podmínka nákupu v NK ČR -

platba až po dodání publikací,
zpracování faktury s knihou
v ruce

Nákup od nakladatelů/distributorů z členských zemí EU

- Osvědčení o registraci plátce DPH*
- Daňové identifikační číslo (DIČ)**

DPH platí příjemce zboží!

* angl. VAT (Value added tax)

**angl.VAT No.

Nákup od nakladatelů/distributorů ze třetí země

- Pro přepočítání z cizí měny na Kč musí plátce daně používat kurz dle celních předpisů - měl by být zaznamenán na JSD (jednotný správní doklad)
- Tiskopis JSD je zároveň daňovým dokladem, slouží jako příloha k odpovídající faktuře!

Specifika akvizice elektronických dokumentů

- DPH – základní sazba (21%)
- Licenční podmínky
- nákup elektronických publikací (většinou jednotlivé tituly)
- PDA (akvizice řízená uživatelem)
- předplatné (velké soubory elektronických dokumentů)

<http://site.ebrary.com/lib/natl/home.action>

Pro srovnání DPH v některých evropských státech (seřazeno podle výše DPH na tištěné knihy). Zdroj amazon.co.uk:

<http://www.amazon.co.uk/gp/help/customer/display.html?nodeId=502578>

	Tištěné knihy	Běžná sazba DPH
Velká Británie	0,0%	20,0%
Itálie	4,0%	22,0%
Španělsko	4,0%	21,0%
Chorvatsko	5,0%	25,0%
Maďarsko	5,0%	27,0%
Polsko	5,0%	23,0%
Francie	5,5%	20,0%
Belgie	6,0%	21,0%
Švédsko	6,0%	25,0%
Řecko	6,0%	23,0%
Německo	7,0%	19,0%
Rakousko	10,0%	20,0%
Slovensko	10,0%	20,0%
Bulharsko	20,0%	20,0%
Dánsko	25,0%	25,0%

Elektronické dokumenty - předplatné databázi elektronických publikací

- nabízí čtenářům neomezený přístup do většího množství profilově vyvážených textů.
- dle statistik se dají určit čtenářské preference
- nejvíce žádané publikace se mohou dokoupit, když licence vyprší nebo knihy jsou vyřazené nakladatelem z databáze
- zpravidla se databáze (např. ebrary) měsíčně aktualizují:
 - distributor předem neposkytuje informaci ohledně obsahu aktualizace.
 - během aktualizace může být vyřazeno i několik stovek publikací

Elektronické publikace - nákup jednotlivých publikací metodou PDA, tj. cíleně vybrané uživateli

- vytváření souborů profilových e-titulů na stránkách distributora
- stahování odpovídajících bibliografických záznamů
- jejich import do katalogu knihovny
- zpřístupnění e-knih uživatelům on-line a off-line
- jednotlivé e-knihy se platí pouze v případě, že čtenář projeví o titul hmatatelný zájem (přečte 10 stránek nebo má knihu otevřenou 10 minut, nebo cokoliv z knihy vytiskne/stáhne)
- možnost výběru nejlevnější licence: pro jednoho uživatele současně

Výměna (i mezinárodní) publikací

- Typy výměny:
- titul za titul
- výměna na základě finanční bilance obou výměnných partnerů
- stránka za stránku (dnes již vzácná kvůli mimořádné pracnosti)

Výměna - pokračování

- Typy vyměňovaných publikací
- Organizace a metody výměny (dohoda o výměně publikací, nabídky, požadavky, zjišťování, zabezpečení titulů pro jednotlivé výměnné partnery, odbavení zásilek, evidence výměnných procesů, doprava, celnice)
- Legislativní rámec (Pařížské dohody z r. 1958)

Dary

- od jednotlivců
- od institucí
- veletržní dary
- dary získané v rámci grantů

Možnost odmítnutí darů (neprofilová literatura, špatný fyzický stav publikace, pochybný obsah atd.).

Akviziční evidence

- evidence desiderat
- evidence objednávek
- evidence faktur
- přírůstkový seznam (průběžný seznam získaných publikací, v němž každá položka obsahuje přírůstkové číslo, krátký bibliografický záznam a stručné akviziční údaje).

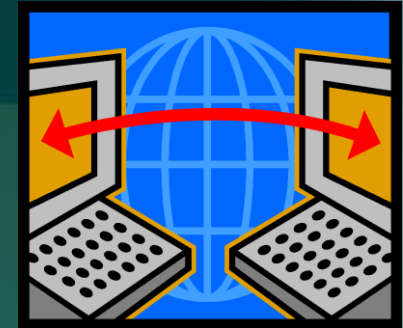
Přírůstkový seznam je pro akviziční pracoviště a knihovnu základním majetkovým dokladem.

Specifika práce akvizitéra

- znalost jednotlivých vědních oborů a jednotlivých jazyků
- okruh externích spolupracovníků
- soustavné jednání s dodavateli vně knihovny
- sledování knižního trhu v jednotlivých zemích

Specifika práce akvizitéra

- studium pramenů, objednávání, urgování a reklamace
- korespondence
- složitá jednání s celními úřady
- správa akvizičních finančních prostředků

Technické zabezpečení

- Široké využití elektronických zdrojů

<http://www.amazon.com/>

<http://ukcatalogue.oup.com/>

- Zapojení do knihovního informačního systému včetně modulu akvizice s možností spuštění různých akvizičních procedur

Děkuji za pozornost a přeji
hodně úspěchů.

Svetlanaknollova@gmail.com

<http://www.nkp.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/doplnovani-fondu/novinky-z-akvizice>

